

at da Mælkeeksportlikvidationens Formand ogsaa var blevet Formand for Bankbestyrelsen, opstod Tanken om, at nu skulde man hverken kræve, at Mejerierne skulde betale, eller opretholde Tanken om Sagsanlæg, nu skulde man forsøge at faa en lempelig Udgang af Tingene. Det er meget muligt, det nægter jeg ikke, at det ærede Medlem i og for sig kunde have Ret i, at et Forlig med Mejerierne vilde være bedre end en Proces — det er jo en gammel Erfaringsætning, at et magert Forlig til Tider kan være bedre end en saakaldt fed Proces, for den bliver i Regelen ikke fed for dem, der virkelig er Parthavere. Men hvis det altsaa var en rimelig Udvikling af Tingene at søge Forlig med Mejerierne, mener jeg unægtelig, at det skulde være prøvet til Ende og ikke standset, som det ærede Medlem Hr. Rytter gjorde paa det Felt. Det ærede Medlem Hr. Rytter vilde, saa vidt jeg har forstaaet det, den Vej ud, at Mejerierne skulde have Aktier eller Overskudsbeviser for de Tilskud, som de eventuelt tegnede sig for, det vil sige de Penge, som de i Grunden skyldte Banken; saa var det ganske vist ikke noget stort Offer, der skulde bringes, hvis disse Aktier kunde tænkes at faa Værdi. Det var muligt, at det var en rimelig Udvej — det skal jeg ikke opholde mig ved, for det kan jeg ikke paa Stedet bedømme —, men saa skulde man have prøvet den Mulighed til Ende, indtil det viste sig, hvad man kunde faa ud af den. Thi det ærede Medlem kan ikke have fundet, at det ikke var muligt at fortsætte Forsøgene paa en mindelig Ordning, før han havde tegnet en stor ny Kapital. Og med denne Sammenblanding af forskellige Fremgangsmaader tror jeg, at man brød mere ned, end man byggede op; thi hvad angaar Muligheden for at skaffe Penge, saa længe det var uklart, hvorvidt man fik de 15 Mill. Kr. som Mejerierne skyldte, synes jeg, at de fleste maatte være klar over, at denne Aktion umuligt kunde føre til et Resultat; og det er mig ikke ubekendt, at kyndige Folk rystede paa Hovedet og mente, at dette maatte gaa galt.

Det er ogsaa af en vis Interesse, naar vi taler om Mælkeeksporten, at se, hvorledes denne Gæld er stiftet. Det er længe siden, at man var klar over, at Mejerierne ikke var stærkt opsat paa at komme til at hæfte for Mælkeeksportens Gæld. Det er ikke noget, man har opdaget i Januar eller Marts; det er en gammel Historie; der har jo meget længe været Tale om disse Penge, der her var ude i en Risiko, og om, at man ikke var sikker

paa, at de enkelte Mejerier vilde hæfte for denne Mælkeeksportens Stiftelse af Gæld. Desuagtet er det en Kendsgerning, som det er vel værd at skænke en Smule Opmærksomhed, at i Tiden fra April 1923 til April 1925 har Bankens Ledelse alligevel siddet og forøget Mælkeeksportens Gæld med 2—3 Mill. Kr., skønt den var vidende om det usikre, der var ved at opretholde denne Mælkeeksport. De maatte i hvert Fald i disse Aar have haft rig Anledning til at finde en Ordning, hvorved de nye Forstrækninger blev bedre sikret, end de oprindelige synes at have været.

Hele dette Forhold med Mælkeeksporten og den Sammenblanding, der ogsaa har været mellem det ene og det andet Selskabs Ledere, trænger til en Undersøgelse. Jeg paaskønner i høj Grad, at et Rigsdagsudvalg vil deltage i et saadant Undersøgellesarbejde; men jeg tror ikke, at det er tilstrækkeligt. Dette Spørgsmaal maa vistnok ogsaa undersøges af andre og mere sagkyndige; selv om det ærede Medlem Hr. Rytter sidder inde med Sagskundskab, tror jeg ikke, det er tilstrækkeligt, men at det vil være rimeligt at faa den Side af Sagen, Mælkeeksportens Historie belyst fra først til sidst; det vil kaste mere Lys over Andelsbankaffæren end en nok saa lysbringende Opklaring af, hvad der er sket i Januar Maaned.

Jeg hører i Dag og har set i Venstres Presse, at man har søgt at drage en Sammenligning, idet man har fremhævet den Kritik, som ogsaa af mig er blevet øvet mod Ministeriet Neergaard i dets Forhold til Landmandsbanken, da den rekonstrueredes. Jeg har i Dag ogsaa hørt en Antydning af, at den Gang var den nuværende Ministers Stilling helt anderledes til Beretninger og Rekonstruktioner og Erklæringer o. s. v. Det forekommer mig unægtelig, at jeg ikke har et Ord at trække fra i den Kritik, der fremsattes mod Ministeriet Neergaards Handlemaade overfor Landmandsbanken; den Kritik var fuldt berettiget overfor, hvad der skete; men der er nogen, der synes ganske at have glemt det.

Det, vi bebrejdede dem den Gang, det var, at en tilstedeværende Minister tilsatte den Indstilling og den Opgørelse, han fik fra Bankinspektøren, en Opgørelse, der viste 2—3 Gange saa meget Tab, som Banken selv vilde regne med. Denne Opgørelse skubbede den tilstedeværende Minister til Side og satte sit Skøn ved Siden af Landmandsbankens Skøn og deltog i